

PAŁUKI ^[1]

Wysłane przez kdruzynska w wt., 2019-04-30 10:53

Gospodarni Pałuczanie uprawiali rolę i hodowali zwierzęta, a liczne jeziora rozrzucone pomiędzy łagodnymi pagórkami zachęcały do rybołówstwa. Życie plotło się w rytm pór roku. Plotła się też wiklina, korzenie sosny, jałowca, tyka drzew i sitowie. Pałuckie koszyki zachwycały formą i finezyjnymi dekoracjami z wikliny różnych kolorów i długości. Ze słomy wyplatano ule, kapelusze, pierścionki, bransoletki, kasetki, czy tzw. „plotki” – ozdoby kapeluszy i zapinki do koszul, które dziewczęta wręczały chłopcom na zakończenie żniw. Domorośli rzeźbiarze czerpali z tradycyjnej ikonografii religijnej lub swobodnie ją interpretowali, tworząc świątki w domowych ołtarzykach, rzeźby do wiejskich kapliczek, kościołów i przydrożne krzyże.

Budownictwo

Pałuckie zagrody z domem, stodołą, budynkami gospodarczymi i tzw. małą architekturą, były rozmieszczone na planie regularnego czworoboku. Do połowy XIX w. wznoszono chałupy z drewna. Podcieniowe chaty z ozdobnymi szalowaniami szczytów i drzwi dekorowano artystycznymi detalami wykonanymi przez kowali - zawiasami, zamkami, kratami, wiatrowskazami. Bogato zdobiono także wnętrza. Pod powałą izb wieszano słomiano-bibułkowe pająki – symbol dostatku (im bogatszy gospodarz tym większa ozdoba). Kwiatami z kolorowych bibułek dekorowano ołtarzyki i obrazy, a papierowymi paskami, wycinanymi w ząbki i misterne ażurowe wzory – krawędzie półek. Popularne były także papierowe firanki.

Strój i haft

W stroju kobiecym charakterystyczne były haftowane czepce, a jego ozdobą – czerwone korale. Świąteczny strój kobiecy składał się z białej płóciennej koszuli z haftem na stójce i mankietach, z białą haftowaną kryzą. Dziewczęta przywdziewały granatowy lub czarny gorset z aksamitu albo wełny o brzegach zdobionych czerwoną tasiemką. Mężatki – fioletowy, brązowy, granatowy, ciemnozielony lub czarny kabat, wykończony na brzegach materiałem układanym w drobne fałdy. Spódnice z ciemnej pasiastej tkaniny wełnianej (po I wojnie światowej także w kolorach bordo, zielonym, granatowym i czarnym) przykrywały bawełnianym fartuchem w prążki (zazwyczaj czerwono-białe) z białym haftem na brzegach. Nosiły też haftowane halki – białą z płótna i czerwoną z flaneli, wymownie nazywaną „piekielnicą”. Mężczyźni zakładali ciemne spodnie wpuszczone w buty (kropusy), białą koszulę, czerwoną jakę (kamizelkę z rękawami), granatowy kaftan, czerwony pas i granatową sukmanę - jako okrycie wierzchnie. Całości dopełniał ryjok – czarny filcowy kapelusz. Pałucki jednokolorowy (biały) haft zdobił dawniej kobiece czepce, kryzy, fartuchy. Jedynie czerwone halki przysstrajano haftem czarnym.

Obrzędy i zwyczaje

W ostatni wtorek karnawału – na tzw. ostatki, po wsiach wędrowali przebierańcy: Cygan z niedźwiedziem owiniętym grochowinami, chłopiec z kozą, koń, policjant i Żyd. Odwiedzali oni okoliczne domy, płatali figle mieszkańcom i zbierali datki. Wieczorem urządzali w karczmie zabawę zwaną podkoziołkiem. W centrum izby stawiano figurkę nagiego chłopca (z brukwi lub drewna), pod którą dziewczęta zrzucały się „na ubiór dla naguska”. O północy kawalerowie wnosili donicę z popiołem, który rozsypywali w kątach na znak zbliżającego się Wielkiego Postu, kończącego czas zabaw.

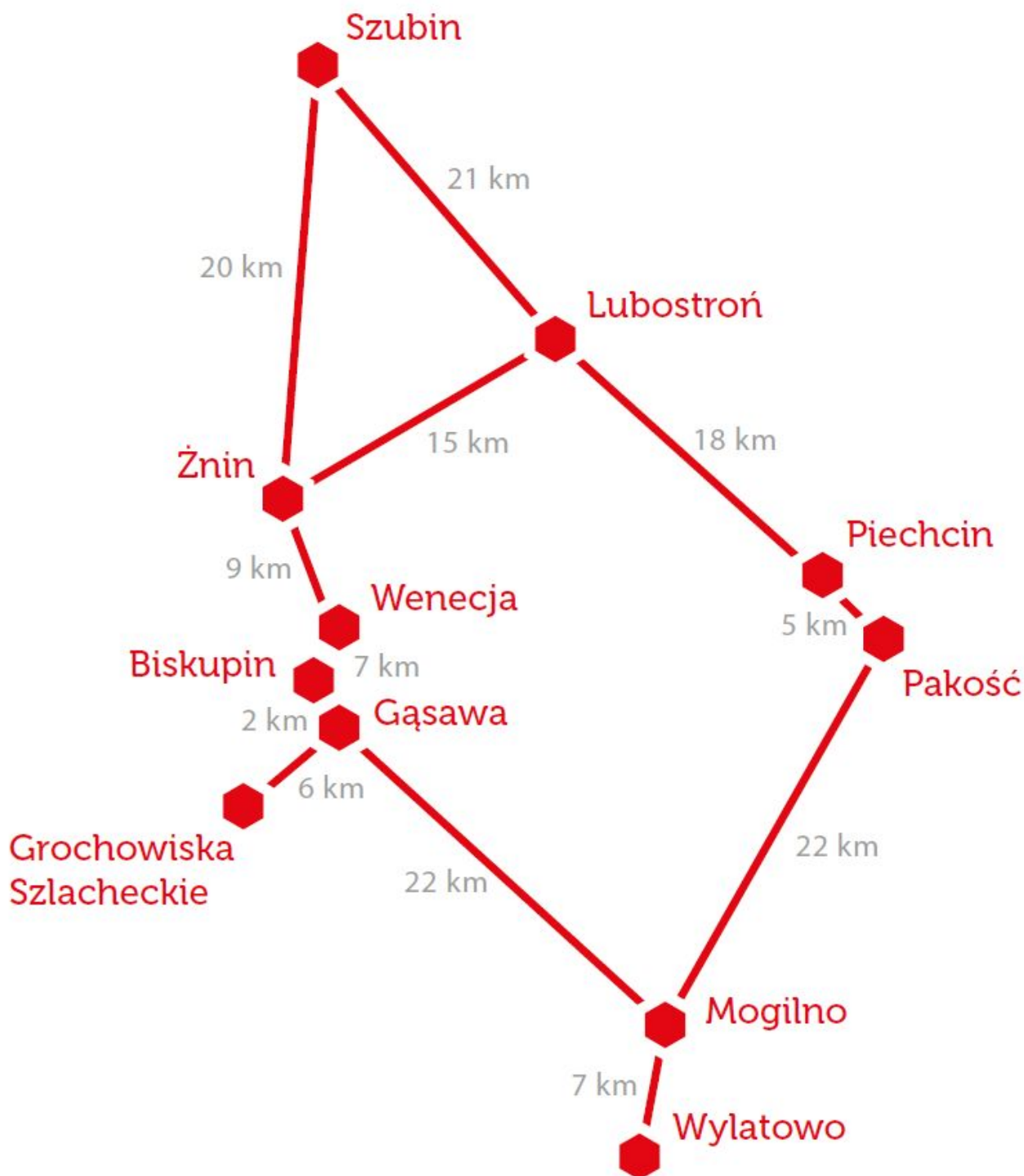
Kuchnia

W kuchni Pałuk wyraźne są wpływy Wielkopolski lubującej się w ziemniakach (pyrach). Do dziś popularne są szare kluski i placki z utartych, surowych ziemniaków (plindze), czernina (zupa z kaczęj krwi), nazywana tu „czorniną”, jarzynowa – „parzybroda” lub „parzycha”, pyrki z gzikiem, czy szneka z glancem - zwijana w kształt ślimaka drożdżówka z lukrem.

więcej w materiale źródłowym na www.nasze.kujawsko-pomorskie.pl

Pałuki

Wsiądź do pociągu - nie byle jakiego i wyrusz w podróż do Wenecji by zobaczyć... diabła. Z pokorą wróć na właściwe tory przemierzając choć mały fragment Szlaku św. Jakuba. Zanurz się w lazurowych wodach piechcińskiego kamieniołomu i odkrywaj zatopione skarby...

Biskupin

- niewielka wieś o międzynarodowej sławie, którą zawdzięcza pozostałościom pradziejowej osady. Dziś jest to najbardziej znany rezerwat archeologiczny w Europie Środkowej. Prezentuje rekonstrukcje obozowiska łowców i zbieraczy epoki kamienia sprzed 8 000 lat, osady pierwszych rolników sprzed 6 000 lat, osiedla obronnej ludności kultury łużyckiej sprzed 2 700 lat oraz wioski wczesnośredniowiecznej z czasów pierwszych Piastów. Wracając z otchłani dziejów – zwróć uwagę na krytą strzechą pałucką chatę z XVIII w.

Gąsawa

odśłania przed nami prawdziwy skarb sztuki sakralnej. Niepozorny, modrzewiowy kościół pw. św. Mikołaja kryje w swych wnętrzach zespół wielowarstwowych, iluzjonistycznych malowideł ściennych. Zwane arrasami lub gobelinami stanowią unikat na skalę europejską.

Grochowiska Szlacheckie

zachowały klimat siedziby szlacheckiej. Klasycystyczny pałac z końca XVIII w. zbudowany przez ówczesną „panią na włościach” Teofilę Korytowską zdobi portyk z czterema kolumnami tokańskimi, dźwigającymi przyczółek z herbem rodu Mora. Pałacowy park ze stawem to przykład wartościowej architektury rezydencjonalnej Pałuk. Dziś szlacheckie tradycje i gościnność pielęgnuje hotel z restauracją.

Lubostroń

dzięki postawie swych dawnych właścicieli był niegdyś centrum myśli patriotycznej i ostoją spraw narodowych. Skórzewscy ufundowali go, jak głosi napis nad wejściem: „Sibi, amicitiae et posteris” („Sobie, przyjaciółom i potomnym”). Pałac przypomina swym majestatem renesansową Villę Rotonda z Vicenzy. Na kopule dojrzysz niestrudzonego Atlasa, dźwigającego kulę ziemską.

Mogilno

przywołuje benedyktyńską przeszłość zespołu klasztornego i kościoła św. Jana Apostoła. W roku 1050, król Kazimierz Odnowiciel sprowadził tu „czarnych mnichów”. Z tego okresu pochodzą relikty romańskiej świątyni z podziemiami, tzw. „kościół dolny”. Krypta zachodnia, przykryta sklepieniem krzyżowym wspartym na jednym filarze, jest jedną z nielicznych tego typu w Europie, a kamienny, surowy ołtarz krypty wschodniej świadczy o nabożeństwach odprawianych tu przed 800 laty. Klasztorne mury strzegą najstarszej studni w Polsce, pośrodku wirydarza. Benedyktyni czynią z niej centrum, wokół którego powstaje ich lokum.

Pakość

przyciąga pielgrzymów z różnych zakątków kraju. Kalwaria Pakoska, zwana Kujawską Jerozolimą, jest jedną z najstarszych w Polsce. Jej budowę, w 1628 r., zapoczątkował miejscowy proboszcz, ks. Wojciech Kęsicki. Wzorując się na szlakach jerozolimskich, zrekonstruował drogę Chrystusa na Golgotę. Składa się ona z 24 kaplic i kościoła Ukrzyżowania.

Piechcin

to „śródziemnomorski” raj dla amatorów nurkowania. Wapienne kamieniołomy i powstały po zalaniu wyrobiska lazuru akwen przypominają wybrzeże Adriatyku. Pod wodą znajdziesz ściany, jaskinie, zatopione wraki morskiego jachtu i drewnianej żaglówki, stalowy holownik i inne skarby. Piechcińskie kamieniołomy urzekły filmowców, którzy nakręcili tu sceny do filmu „Karbala” i serialu „Misja Afganistan”.

fot. archiwum Baza Naurkowa Piechcin

Szubin

to jedno z najstarszych pałuckich miast. Jego dzieje poznasz w Muzeum Ziemi Szubińskiej im. Zenona Erdmanna, które prezentuje m.in. historię szubińskiego zamku i lokalne tradycje harcerstwa. Wśród eksponatów znalazł się m.in.: proporzec bojowy z 1939 r. dowódcy dywizji gen. Kutrzeby, sztandar skautowski z Barcina z 1916 r., starodruki - w tym odezwa króla Stanisława Augusta z 1792 r., a także pamiątki z powstania wielkopolskiego, z lat 1918-1919. To pod Szubinem toczyły się długie, krwawe walki, które decydowały o przyłączeniu okolicznych ziem do umacniającej swą niepodległość Polski.

Wenecja

przywołuje atmosferę beztroskiego dzieciństwa. Położone u podnóża ruin XIV-wiecznego zamku diabła weneckiego Muzeum Kolei Wąskotorowej, to największy w Europie skansen zabytkowych parowozów (jest ich aż 17, a najstarszy pochodzi z 1899 roku) i pojazdów trakcyjnych przeznaczonych na tor o rozstawie 600 mm. Drezyny spalinowe, wagony pasażerskie i towarowe, poczekalnia z XIX w., budka dróżnika, torowisko z rozjazdami i zwrotnicami... kolejowy zawrót głowy!

Wylatowo

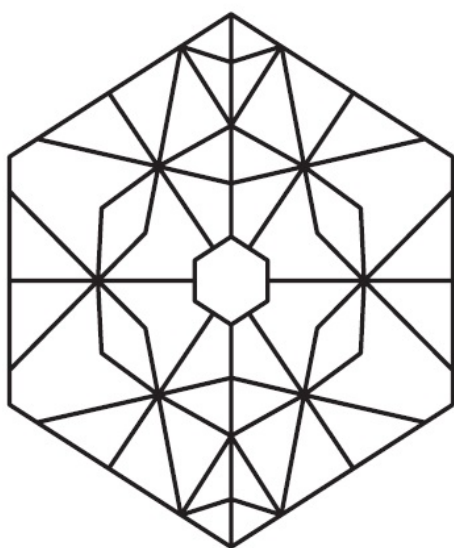
intriguje stojącym na niewielkim wzgórzu, drewnianym kościołem śś. Piotra i Pawła. Trzynawowa świątynia o układzie bazylikowym to rzadki w Polsce przykład architektury drewnianej. Zbudowana w 1761 r. z fundacji Michała Kosmowskiego, opata klasztoru w Trzemesznie, została ozdobiona w stylu barokowym i rokokowym. Kościół leży na pielgrzymkowym Szlaku św. Jakuba i gości pątników przemierzających Camino Polaco – Polską Drogę Szlaku.

Żnin

dumnie nazywany jest stolicą Pałuk. Historię i kulturę tej pagórkowatej krainy poznasz w Muzeum Ziemi Pałuckiej. We wnętrzach gotyckiej Baszty odnajdziesz ducha średniowiecznego Żnina. Odtworzono tu zabytkowe wnętrza zbrojowni, skarbcza miejskiego i sali rajców miejskich. W Magistracie przyjrzyj się codziennemu życiu Pałuczan w XIX i XX wieku. Poznasz historię żnińskiego drukarstwa – to tu za sprawą małej, niemieckiej drukarni, a później ogólnopolskiego koncernu wydawniczego Anny i Alfreda Krzyckich, narodziła się polska prasa kolorowa i kobieca. W piwnicach Magistratu znajdziesz zbiory Muzeum Sportów Motorowodnych. Żnin to początkowa stacja Żnińskiej Kolei Powiatowej.

Punkty pieczętkowe w konstelacji PAŁUKI:

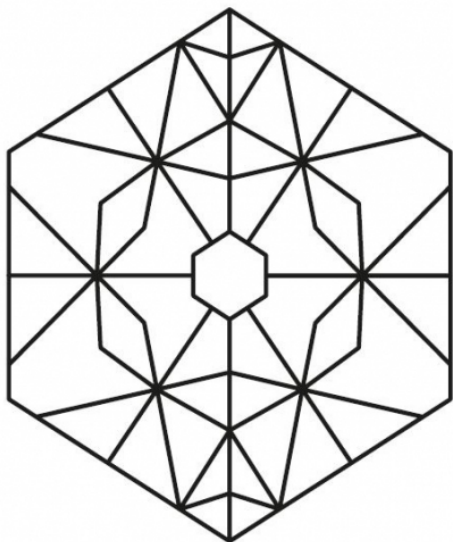

Żnin

kujawsko-pomorskie
konstelacje dobrych miejsc

Informacja Turystyczna w Żninie
Plac Wolności 20

maj-wrzesień
pn. - pt. 8 - 16
sb. - nd. 10 - 15

Żnin

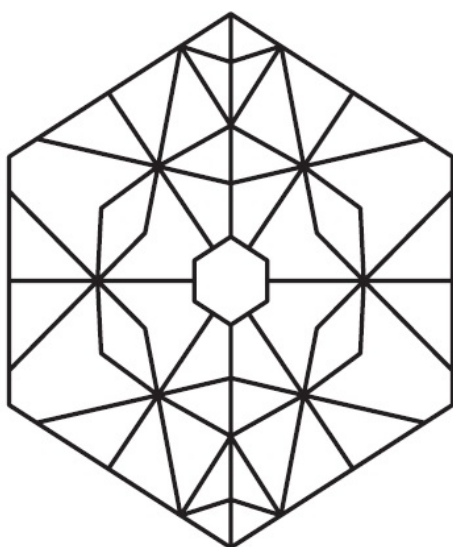
Muzeum Ziemi Pałuckiej

kujawsko-pomorskie
konstelacje dobrych miejsc

Muzeum Ziemi Pałuckiej w Żninie

Plac Wolności 1

maj-wrzesień
wt. - pt. 9 - 17
sb. - nd. 10 - 15

Biskupin

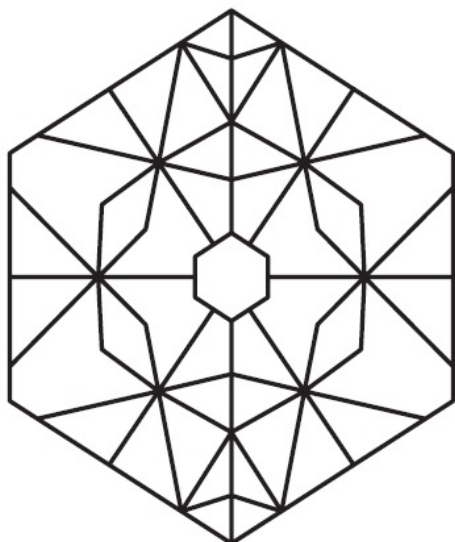
kujawsko-pomorskie
konstelacje dobrych miejsc

Muzeum Archeologiczne w Biskupinie - kasa

Biskupin 3

maj-wrzesień

pn. - nd. 9 - 18

Lubostroń

kujawsko-pomorskie

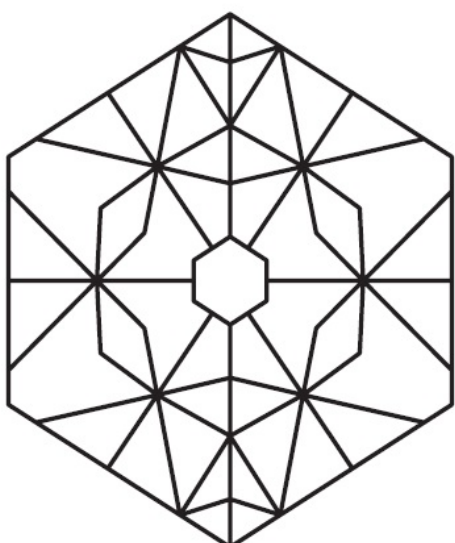
konstelacje dobrych miejsc

Pałac Lubostroń - restauracja

Lubostroń

maj-wrzesień

pn. - nd. 12 - 20

Pakość

kujawsko-pomorskie

konstelacje dobrych miejsc

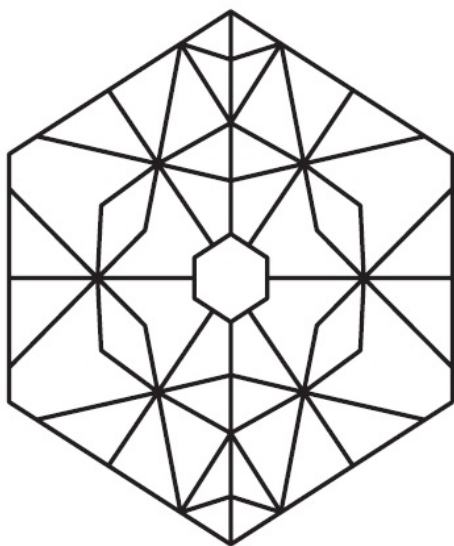
Centrum Informacji Turystycznej w Pakości

ul. Barcińska 11

maj-wrzesień

pn. - pt. 7 - 17

sb. 10 - 16

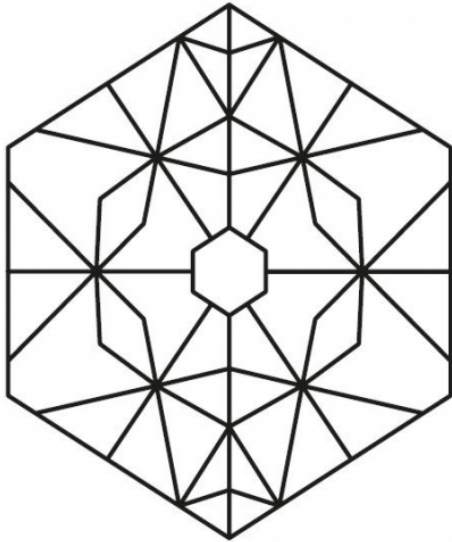
Wenecja

kujawsko-pomorskie
konstelacje dobrych miejsc

Muzeum Kolei Wąskotorowej w Wenecji

maj-wrzesień

pn. - nd. 9.30 - 17.30

Szubin

kujawsko-pomorskie
konstelacje dobrych miejsc

Muzeum Ziemi Szubińskiej im. Zenona Erdmanna

ul. Szkolna 2, Szubin

maj-wrzesień

pn. - pt. 8 - 16

PAŁUKI

Język Polski

adres strony: <http://paszport.kujawsko-pomorskie.travel/pl/paluki-0>

Odnosińki

[1] <http://paszport.kujawsko-pomorskie.travel/pl/paluki-0>